

Бюлетин на БАН

ISSN 1312-5311

ИНФОРМАЦИОНЕН

БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ

Брой 8 (126), година XIII, София, август 2008 г.

В Протокол № 108 от заседанието на 29 октомври 1927 год. на Ръководството на Академията е записано:

„В присъствието и на художника скулптора г-н Шиваров, Комисията намери, че изработената емблема в окончателна форма има следния вид: Между околовърстна елипсовидна орнаментика в ренесансов стил е поставен българският символ на просветата, установен още от основателите на Книжовното дружество в Браила – отворена книга, легнала върху лаврови листа. От дясната страна в естествен ръст седи момък, а от лявата – девица – надеждите на България, подпирайки с лактите си щита с отворената книга. Момъкът държи в дясната си ръка археологичния белег амфора, а в лявата – маслиново клонче. Девицата в лявата си ръка държи сгънат папирус – емблема на историята. Една фотографическа снимка от тая емблема ще се съхранява и в архивата на Академията.

Комисията, по предложението на Архитект ръководителя Юрданова, прегледа образците за фасадната боя и одобри тая с възжълт цвят.“

Повече за емблемата на Българска академия на науките ще намерите в Информационния бюлетин на БАН, бр. 90, стр. 15.

ИНФОРМАЦИОНЕН Бюлетин на БАН

Брой 8 (126), година XIII

ISSN 1312-5311

София, август 2008 г.

Председателят на БАН акад. Никола Съботинов взе участие в Тържествена церемония в Академията за природни науки „Леополдина“ в град Хале – Германия

На 14 юли 2008 г. на посещение в германския град Хале беше председателят на Българската академия на науките акад. Никола Съботинов по повод Тържествената церемония за номиниране на Германската академия за природни науки „Леополдина“ и поемане на новата ѝ функция на Национална академия на науките на Германия.

По инициатива на Анете Шаван, федерален министър на образованието и науката, през февруари 2008 г. Общата комисия за наука на

Бундестага обяви своето решение най-старата германска Академия за природни науки „Леополдина“ да поеме функциите на Национална академия на науките. По силата на новата си функция „Леополдина“ ще служи за съветник на правителството, Парламента и обществото. По думите на Анете Шаван: *„Германия ще спечели от съществуването на Национална академия на науките, която може да дава напълно независими становища по научни въпроси.“*

Председателят на БАН акад. Никола Съботинов получи покана за участие в Тържествената церемония лично от президента на „Леополдина“ проф. д-р Фолкертер Мойлен.

На церемонията приветствия поднесоха президентът на Федерална република Германия проф. д-р Хорст Кьолер, федералният министър на образованието и науката Анете Шаван, министър-председателят на провинция Саксония-Анхалт проф. д-р Волфганг Бьомер и др.

По повод забележителното събитие акад. Никола Съботинов връчи поздравителен адрес от името на Българската академия на науките, текста на който прилагаме:

Приветствие

от името на акад. Никола Съботинов –
председател на Българската академия на науките

Българската академия на науките счита за своя изключителна привилегия да се присъедини към церемонията за отбелязване номинацията на Германската академия на науките „Леополдина“ за Национална академия на науките на Германия.

От името на Българската академия на науките, българската научна общност и от мое име, като новоизбран председател на БАН, имам удоволствието и честта да поздравя д-р Анете Шаван – федерален министър на образованието и изследванията, проф. д-р Волфганг Бюмер – министър-председател на Саксония-Анхалт, проф. д-р Фолкертер Мойлен – президент на „Леополдина“, нашите видни германски колеги и приятели.

Българската академия на науките изказва на Германската национална академия своето най-високо уважение и почит. Престижната институция, както и нейните членове са опора на германската наука и общество.

Днешната тържествена церемония ни дава уникална възможност и шанс да отправим нашите най-добри пожелания за по-нататъшното развитие на всички важни и полезни дейности, които са изпълнявани и предстои да бъдат изпълнявани от тази високо оценявана Академия. Ние сме особено заинтересовани от всички насоки за развитие в нашите взаимоотношения и насърчаване на сътрудничеството между българските и немските учени.

В личното ми качество на член на Европейския научен консултативен съвет бих искал да наблегна на факта, че Германия сега говори със силен глас пред всички европейски организации.

Българската академия на науките пази скъпи спомени за сърдечните връзки, които е имала удоволствието да поддържа с изтъкнати германски учени, и очаква с нетърпение тяхното продължение и в бъдеще.

Моля, приемете нашите почитания, искрени поздравления и най-добри пожелания за идващите години!

ДЕЙНОСТИ НА БАН С ОБЩОНАЦИОНАЛНО ЗНАЧЕНИЕ

НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЯ

„Членството на България в ЕС: очаквания и реалности“

На 10 юни 2008 г. се проведе научна конференция на тема „Членството на България в ЕС: очаквания и реалности“. Тя бе организирана от секция „Глобално и регионално развитие“ на Института по социология при БАН, Националният център за изучаване на общественото мнение и Фондация „Фридрих Еберт“. Нарастващата сложност и комплексност на процесите в съвременния глобализиращ се свят обуславя необходимостта от прилагане на мултидисциплинарен подход при изучаване и обяснение на социалните реалности. Такъв характер имаше и тази проява. В нея участваха учени от различни специалности и научни организации: Института по социология и Икономическия институт при БАН, НЦИОМ, СУ „Св. Климент Охридски“,

Института по аграрна икономика, УНСС, Колежа по икономика и администрация (Пловдив), както и гости от Сърбия. В работата на конференцията взе участие и д-р Христина Христова – депутат в 40-ото Народно събрание.

Изнесените и дискутирани доклади визираха широк спектър от проблеми, свързани с членството на страната ни в ЕС. Повечето от експозетата в първата част представиха и анализираха резултати от проведеното съвместно от НЦИОМ

и колектив на Института по социология при БАН в края на май национално представително емпирично социологическо изследване.

Ст.н.с. д-р Анна Мантарова разгледа субективните оценки за положението и нагласите в страната след влизането ѝ в ЕС промени на макроравнище. В позициите си по въпроса дали страната е спечелила, или загубила досега от членството си в ЕС българските граждани се разделят на няколко големи групи. Около една трета считат, че тя е спечелила и също толкова, че нито е спечелила, нито е загубила. Според всеки пети страната е загубила, а малко над десет процента не могат да определят значението на този политически акт. Мнението, че страната е спечелила, се споделя много по-често от хората на възраст от 18 до 30 години, високообразованите, учащите, мениджърите, жителите на София и тези, които живеят без лишения. Същевременно наред с цялостната положителната оценка за ползата за България от присъединяването ѝ към ЕС хората смятат, че през изтеклата година и

половина жизненото равнище се е понижило (46,8%), нараснала е икономическата диференциация (49,8%) и се е увеличила корупцията (37,2%). Въпреки че първата година и половина не е донесла очакваното позитивно развитие, хората са на мнение, че именно в резултат на членството в ЕС, на изискванията и помощта за достигане на установените в него стандарти ситуацията в страната ще се подобри.

Личностните измерения на промените през последната година и половина бяха темата на доклада на ст.н.с.д-р Мариана Захариева. Обобщените данни за индивидуалните жизнени условия показват, че сега хората са най-доволни от това, че имат собствени жилища (68,6%), и от работата си, а твърде малко – от личната си защитеност от престъпления. Особено критична е оценката им за стандарта на живот – само 12,7% са удовлетворени от него. Причина за това е фактът, че година и половина след официалното присъединяване към ЕС едва 0,8% от респондентите определят материалното си положение като „много добро“, докато 41,3% – като „лошо“ и „много лошо“. През този период финансовият статус на 37,2% от анкетираните се е влошил.

На базата на множество изследвания директорът на НЦИОМ Лидия Йорданова формулира поредица обобщения. Скъсването с илюзиите, че ЕС е панацея за решаване на обществените и особено на личните проблеми засега не поражда масов европесимизъм или еврокритицизъм в българското общество. Недоволството е насочено по-скоро към управляващите, отколкото към евроструктурите. За времето на реално членство на страната в ЕС българите стигнаха до извода, че развитие и икономически напредък у нас се постигат преди всичко в резултат на строг контрол и санкции от страна на ЕС. На спазването на евроизискванията към България населението на страната гледа все повече като на основен критерий за успешно управление.

Обществените нагласи през втората година от членството в ЕС анализира Елена Дариева от НЦИОМ. Въз основа на информация от международно сравнително изследване ст.н.с. д-р Мая Келиян постави на вниманието стила на живот в България и очерталите се прилики и отлики в сравнение с другите страни от ЕС.

Анализирани и дискутирани бяха и широк кръг проблеми, свързани с управленските стратегии и подходи в новите условия (доц. д-р Н. Димов, н.с. д-р В. Ганчева), икономическото развитие (ст.н.с. д-р Р. Рангелова, ст.н.с. д-р Пл. Йовчевска), социалната политика (ст.н.с. д-р Т. Томова), политическия живот (доц. д-р Г. Манолов), етническите отношения (доц. д-р К. Кертиков). Докладите на гостите от Сърбия представиха поглед отвън върху процесите в България и в сравнителна перспектива.

Интересната и актуална проблематика и авторитетът на участниците привлякоха вниманието на медиите и конференцията бе широко отразена в редица централни печатни издания и в бюлетините на информационни агенции.

Изнесените задълбочени доклади и състоялата се дискусия дават пълно основание конференцията да се определи като много успешна и полезна. Благодарение на финансовата подкрепа на Фондация „Фридрих Еберт“ материалите от научната проява ще бъдат публикувани в сборник.

Ст.н.с. д-р А. Мантарова
Снимка: А. Терзийска

В УПРАВИТЕЛНИЯ СЪВЕТ НА БАН

На заседанието си на 25 юни 2008 г. Управителният съвет на БАН реши да бъде наградена с Почетния знак на БАН „Марин Дринов“ проф. Людмила Горина от Московския държавен университет „М. В. Ломоносов“ по повод 40-годишната ѝ научна и преподавателска дейност, изцяло посветена на българската история и на България.

В РЪКОВОДСТВОТО НА БАН

На 1 юли 2008 г. председателят на БАН акад. Никола Съботинов прие делегация на Министерството на науката и технологиите на Китайската народна република, водена от зам.-министъра Жианлин Чао. На срещата бе разменена информация за устройството на научната дейност в България и Китай.

Общото между двете страни е, че значителна част от научните изследвания се извършва в институтите на съответните Академии. Водеща роля в Китай се пада на две от тях с център в Пекин: Академията за природо-математически науки и Академията за социални и хуманитарни науки. И с двете БАН има установени отношения. Обмен се осъществява в области като физика на твърдото тяло, геология, хидрология и обществени науки (история). Около 300 държавни предприятия

са свързани непосредствено с Академията за природо-математически науки. Те включват директно учени в разработката и реализацията на високотехнологични продукти. Годишният им оборот възлиза на около 40 млрд. евро. В момента се инвестира главно в развитието на биологическите науки – 25% от бюджета на Академията за природо-математически науки. Жиемин Чао е физик, работил дълги години в областта на лазерната физика. Близостта на интересите разчупи официалните рамки и превърна срещата в разговор между колеги. Стана очевиден интересът от задълбочаване на отношенията на БАН с институтите на двете китайски академии, поради което контактите между тях ще продължат.

Ст.н.с. д-р Симеон Ангелов

МЕЖДУНАРОДНО СЪТРУДНИЧЕСТВО

Международна конференция по оловни акумулатори LABAT'2008

Всяка година в света се провеждат редица конференции по оловни акумулатори. По своя характер тези конференции в по-голяма или по-малка степен са предимно търговско-технологични и на тях се изнасят доклади за развитието на пазара за батерии, за нови производства и нови решения и се представя усъвършенствано или ново оборудване за производство и изпитание на оловните акумулатори. Конференциите LABAT са на-

учно-технологични и на тях се представят резултатите от научните изследвания на процесите, които протичат при производството и експлоатацията на оловните батерии, предлагат се механизми или теоретични модели на тези процеси, което води както до повишаване на енергийните показатели на акумулаторите, така и до разработването на нови технологии за тяхното производство. Конференциите LABAT са световно признати, на много високо научно ниво и интересът на специалистите към тях е много голям.

От 9 до 12 юни 2008 г. в курортния комплекс „Св. св. Константин и Елена“ се проведе VII Международна конференция по оловни акумулатори LABAT'2008. Конференциите LABAT се провеждат в България на всеки 3 години и се организират от ръководителя на секция „Електрохимия на оловните акумулатори“ към Института по електрохимия и енергийни системи при БАН акад. Дечко Павлов.

На LABAT'2008 присъстваха 255 учени, специалисти, технолози, производители на акумулатори и оборудване от 43 страни. Бяха изнесени 51 доклада от учени от 20 страни,

На снимката отляво надясно акад. Дечко Павлов, ст.н.с. д-р Иван Хавезов и д-р Патрик Мозли от Великобритания

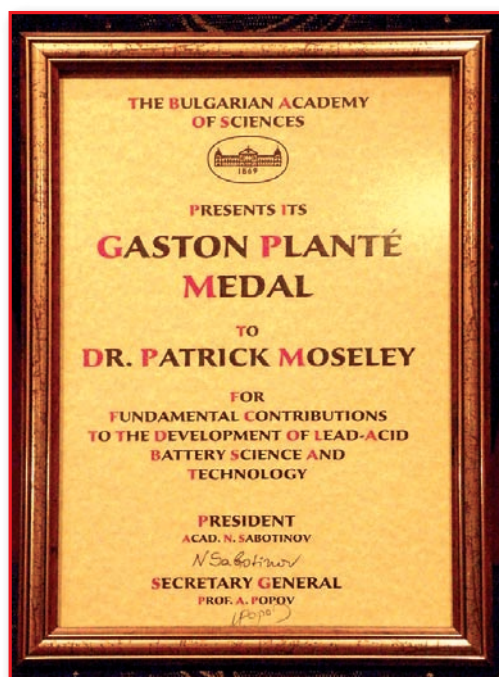

като основно внимание беше обърнато на акумулаторите за хибридни леки автомобили. По мнението на участниците в конференцията докладите бяха много интересни и с висока научна стойност, което се потвърждава и от оживените дискусии на конференцията, и от организираната всяка вечер след докладите свободна дискусия. На изложбата, организирана по време на LABAT'2008, бяха представени 26 световноизвестни фирми за производство на акумулатори и материали и оборудване за акумулаторната индустрия.

През 1989 г. Българската академия на науките учреди с подкрепата на Френската академия почетен медал на името на откривателя на оловните акумулатори Гастон Планте. Медалът се връчва на учени със значителен принос в областта на теорията и технологията на оловните акумулатори. Досега той е връчен на 11 учени

и се оказва, че е изключително престижна награда сред специалистите по оловни батерии. Номинациите за Планте медала се извършват на базата на предложения от членовете на Международния научен комитет на LABAT конференцията (общо 24 учени и експерти от 11 страни) и на Международния „Планте“ комитет (включващ 17 световноизвестни учени от 14 страни), които с тайно гласуване избират

носителя на тази награда. Планте медалът се връчва от ръководството на БАН на всяка LABAT конференция. Тази година ст.н.с. д-р И. Хавезов, научен секретар по химия при БАН, връчи медала на английския учен д-р Патрик Мозли. Д-р Патрик Мозли е защитил дисертация по анализ на кристални структури през 1968 г. в Университета в Дъръм, Великобритания, и става доктор на науките по материалознание в същия университет през 1994 г. Той е работил 23 години

по изследването на батерии и горивни елементи в лабораторията „Харуел“ към английската Служба по атомна енергия. През 1995 г. става ръководител на Отдела по електрохимия на ILZRO и програмен ръководител на Advanced Lead–Acid Battery Consortium (ALABC). От 1989 г. д-р Мозли е един от издателите на международното научно списание *Journal of Power Sources*.

Мариана Герганска

Представители на ИПОИ при БАН участваха в първата работна среща по проект SEE-GRID-SCI в Атина

Научното и изследователско сътрудничество в Югоизточна Европа ще бъде подобро чрез разработването на съвместни мощни Грид приложения в области от регионален интерес благодарение на проекта „SEE-GRID eInfrastructure for regional eScience“ (SEE-GRID-SCI), който стартира през май 2008 г. Проектът има за цел да насърчи широкото използване на SEE-GRID инфраструктурата от нови групи потребители, включително в стратегически за региона области като сеизмология, метеорология и опазване на околната среда. Българското участие се координира от ИПОИ при БАН, като в разработването на Грид приложенията участват учени от институти на БАН: ИПОИ, ГФИ и НИМХ.

SEE-GRID-SCI се основава на постиженията на проекта SEE-GRID-2, който утвърди използването на регионалната Грид инфраструктура и спомогна за разработването на нови Грид приложения. SEE-GRID-SCI ще стимулира използването на е-инфраструктурата, насърчавайки научните изследвания и сътрудничеството и осигурявайки съвременни средства за повече изследователи. Тази инициатива има за цел да постигне катализиращ и структуриращ ефект върху общности от потребители, които не използват пряко инфраструктурата.

Инициативата се координира от Гръцката изследователска и технологична мрежа (GRNET), а консорциумът се състои от представители на Албания (Технически университет – Тирана), Армения (IIAP-NAS-RA), Босна и Херцеговина (Университет на Баня Лука), България (ИПОИ при БАН), Хърватия (RBI), Македония (Университет „Св. св. Кирил и Методий“), Грузия (GRENA), Унгария (MTA-SZTAKI), Молдова (REN-AM), Черна гора (Университет на Черна гора), Румъния (ICI), Сърбия (Университет на Белград), Турция (TUBITAK), както и от Европейския център за ядрени изследвания (CERN) в ролята на наблюдател. За да се гарантира успешната работа, са избрани други 30 академични институции в региона, които да участват в проекта като трети

страни, а целият проект ще си сътрудничи с основния паневропейски проект по VII РП на ЕК, EGEE, както и с други Грид проекти.

*Ст.н.с. д-р А. Караиванова,
ИПОИ при БАН*

Първа работна среща по проект SEE-GRID-SCI

АВТОРСКИ СВИДЕТЕЛСТВА И ПАТЕНТИ

ПАТЕНТНО ВЕДОМСТВО НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

СВИДЕТЕЛСТВО

*Патентното ведомство
на Република България
удостоверява вписването
в Златната книга
на откривателите
и изобретателите в България
на*

Проф. Славчо Раковски

Основната част от научните приноси на проф. Раковски са в областта на химията на озона. Изобретател е и на нови, експресни методи за определяне на ефективността на стабилизатори. Работи по създаването на нови хомогенно каталитични системи за окисление и хидриране, синергични стабилизиращи системи, еластомерни състави и рецептури за каучуковата промишленост – пневматични гуми и гумено технически изделия, детектори за селективно определяне на ненаситени съединения с течно-течна хроматография, органични среди за оптичен запис на CD и DVD. Има издадени както Европейски патенти, така и патенти в други страни.

*Вписан на 04 юни 2008 г.
Председател*

Редакционна бележка: Проф. Славчо Раковски е директор на Института по катализ при Българска академия на науките.

ВЕСТИ ОТ ЗВЕНАТА НА БАН

Централна лаборатория по физико-химична механика

Нов Европейски проект „NaPolyNet“, финансиран от VII Рамкова програма на Европейската комисия

Централната лаборатория по физико-химична механика е партньор в нов проект по VII Рамкова програма на ЕК, „FP7-NMP-2007-CSA-1-218331-NaPolyNet“, който стартира от 1 април 2008 г. Проектът обединява научния потенциал на 15 партньори от 10 европейски страни за период от 36 месеца с основната цел: *„Изграждане на интензивен научен клъстер в Европа за характеризирание на полимерни наноструктурни материали“*. Координатор е CNR, Италия, а Централната лаборатория по физико-химична механика е активен партньор – със свой представител в Ръководния борд и с лидерство на един от работните пакети. Тематичен приоритет на този проект са нанотехнологии, нови материали и производствени технологии.

Европейската програма финансира с този проект обединяването на учени от академии, университети, малки и средни предприятия, работещи в тази приоритетна за Европа научна област, създавайки единна научна мрежа от страните: Италия, България, Германия, Гърция, Франция, Румъния, Испания, Холандия и Чехия. Най-актуалните задачи за решаване с този проект са:

- създаване на база данни за експерти от Европа и техники за характеризирание на полимерни наноструктурни материали с различни области на приложение, като опаковки, текстил и мембрани;
- улесняване на транснационалния достъп до уникална апаратура и обучение на млади учени и индустриални специалисти по нови методи за характеризирание на наноматериали;
- хармонизиране на работата по създаване на стандарти в тази нова област на материалознанието, с което се подпомага трансферът на научните резултати в практиката.

Дейностите по проекта са групирани в 7 работни пакета, като един от най-важните е *Работен пакет 2*, свързан с изграждането на Европейска отворена лаборатория (ЕОЛ) за характеризирание на полимерни наноструктурни материали и със създаването на база данни за компетентност (от експерти и измервателни техники) в Европа. Ръководител на този работен пакет е ст.н.с. I ст. дтн Р. Коцилкова, а ЦЛФХМ при БАН ще участва в ЕОЛ с нови методи и техники за реологични изследвания и преработка на полимерни наноматериали.

Идеята за изграждането на ЕОЛ по различни направления е нова за Европейската комисия. „NaPolyNet“ (<http://www.napolynet.eu>) е един от първите проекти, който ще изгради ЕОЛ, функционираща извън консорциума и след приключването на проекта. ЕОЛ ще обединява най-новите и най-добрите методологии и експертизи по преработка, структура, динамика и свойства на полимерни наноструктурни материали; ще обучи потребители на апаратури и техники за термични, структурни, морфологични изследвания, реология и механични изпитвания, за получаване на надеждни резултати по характеризирани на полимерни наноматериали и тяхното коректно интерпретиране.

*Встъпителна среща на проекта „NaPolyNet“, Рим, 15–16 май 2008 г.
Доклад на Soren Bowadt – представител на Европейската комисия*

Първото мероприятие по „NaPolyNet“ бе среща на партньорите за стартиране на проекта, която се проведе в Рим, на 15–16 май 2008 г. ЦЛФХМ при БАН разработи въпросник, с който започна проучване на национално, регионално и европейско ниво за експерти, измервателни техники и методологии, прилагани за характеризирани на полимерни наноструктурни материали. В резултат на събраната информация ще се направи анализ за състоянието в Европа, като се изготвят два доклада: за научните организации и университети и за фирмите, работещи в тази област. След обсъждането и анализирането на събраната информация проектът ще разработи база данни за компетентност в Европа в тази област на материалознанието, науката и практиката.

*Ст.н.с. I ст. д-н Румяна Коцилкова,
ръководител от ЦЛФХМ при БАН за „NaPolyNet“*

Институт за ядрени изследвания и ядрена енергетика

Работен семинар по теория на атомното ядро

Работният семинар по теория на атомното ядро се организира и провежда ежегодно от Лабораторията по теория на атомното ядро на Института за ядрени изследвания и ядрена енергетика при БАН. Неговото начало е положено от проф.

Иван Желязков Петков през 1980 г. На този форум сътрудници на Лабораторията се срещат с водещи учени от други страни със сходни научни интереси. Основна тема на семинара са характеристиките на ядрената структура и ядрените реакции. Разискват се последни резултати от теоретични и експериментални изследвания, провеждани у нас и във водещи научни центрове по света. Семинарът е и добра възможност за млади научни работници, докторанти и студенти да обсъждат своята

работа с изтъкнати учени в областта на ядрените изследвания.

27-ото издание на семинара се проведе от 23 до 28 юни 2008 г. в хотел „Дивите петли“ в местността Гюлечица, в Рила. В него взеха участие 20 физици от ИЯИЯЕ при БАН, Софийския университет „Св. Климент Охридски“ и Техническия университет в Русе, както и учени от Германия, Испания, Италия, Полша, Русия, САЩ и Франция. В доклади и кратки съобщения бяха разисквани проблеми като ролята нуклон-нуклонните корелации в спектроскопията на леките ядра и екзотични ядра, за описанието на характеристиките слабо свързани нуклонни системи и ядрени реакции. Особено внимание беше отделено на явлението суперскейлинг при реакции на лептони с ядра. Интерес предизвикаха и последните резултати от описание на ядрената структура в метода на изовекторните взаимодействия бозони. Разисквани бяха и проблемите на многочастичните взаимодействия в нуклонни и електронни системи.

Следващото издание на Международния работен семинар по теория на атомното ядро ще се състои в края на юни 2009 г.

*Ст.н.с. дфн Севдалина
Димитрова*

Етнографски институт с музей

От 12 до 14 юни 2008 г. Етнографският институт с музей при БАН проведе научна конференция на тема „БЪЛГАРИТЕ В БЕСАРАБИЯ – ТРАДИЦИЯ И СЪВРЕМЕННОСТ (ЕТНОЛОЖКИ АСПЕКТИ)“

През 2005, 2006 и 2007 г. екип от сътрудници на Етнографския институт с музей при Българската академия на науките извърши теренно-изследователска работа за целите на етноложко проучване на българската диаспора в Украйна. Първите две експедиции бяха проведени с финансовата подкрепа на Фонда за научни изследвания към МОН, а третата – благодарение на ентузиазма и самофинансирането на трима от етнолозите. Една от основните цели на екипа бе да се набере възможно най-пълна и разнообразна информация, включително и фотографски материали, които да бъдат архивирани в Научния архив на Етнографския институт при Българската академия на науките. По време на експедициите бяха посетени следните селища с преобладаващо българско население в Одеска област в Украйна: град Болград и селата Пандъклия (дн. Ореховка), (Ха)сан Батър (дн. Виноградное), Вайсал (дн. Василевка), Чушмелий (дн. Криничное) в Болградски район, град Арциз и селата Ивановка Българска (дн. Новая Ивановка), Деветлия (дн. Делень), Задунаевка, Бургуджий (дн. Виноградовка) в Арцизски район, град Измаил и с.Ташбунар (дн. Каменка) в Измаилски район, с. Делжилер (дн. Дмитровка), Татарбунарски район, с. Камчик (дн. Заря), Саратовски район, град Тарутино, Тарутински район и град Одеса.

с. Камчик (дн. Заря), Саратовски район, град Тарутино, Тарутински район и град Одеса.

Конференцията бе посветена на идентичността, всекидневието, празниците и обредите, социалната организация и институции, културната памет на бесарабските българи в постсъветското пространство. Освен членовете на екипа, работил по проекта „Междуетнически взаимоотношения: взаимодействие на културите. Българските преселници в Бе-

сарабия. Традиции и идентичност“, в конференцията взеха участие преподавателите и докторанти от Софийския, Благоевградския, Великотърновския и Шуменския университет, сътрудници от Института за фолклор и Института за български език при БАН, Народната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ и други изследователи, работили по разнообразен кръг проблеми на българската диаспора в Украйна и Молдова.

По време на конференцията в централното фоайе на Ректората на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ бе представена фотографската изложба „Теренни дневници от Бесарабия“, с която членовете на екипа предложиха на вниманието на широката публика впечатленията си от етнографските експедиции 2005–2007 г. в Украйна. Тя беше израз на сърдечната благодарност на етнологите към бесарабските българи.

Ст.н.с. II ст. Желя Пимпирева

Централна лаборатория по фотопроцеси

**85 години от рождението на акад. Йордан Малиновски
и 40 години от основаването
на Централната лаборатория по фотопроцеси при БАН**

Тази година се навършиха 85 години от рождението на акад. Йордан Малиновски – един от най-видните представители на българската наука, и 40 години от основаването на ЦЛАФОП. Във връзка с това от 5 до 18 юни 2008 г. във фоайето на централната сграда на БАН беше експонирана изложба, посветена на тези две събития.

С постери, публикации, опитни образци, отличия и награди бяха представени основните постижения на научно-приложната дейност на ЦЛАФОП и международното ѝ сътрудничество. По време на изложбата беше демонстрирана и конструираната в Лабораторията уникална апаратура за прецизно измерване на скоростта и автоматичното контролиране на процеса на изпарение във вакуум.

Отделна витрина беше посветена на акад. Малиновски, на която бяха изложени снимки, лични документи, грамоти, медали и други материали, отразяващи живота и забележителния му творчески път.

Основателят на ЦЛАФОП – акад. Йордан Малиновски, е роден на 3 юни 1923 г. в гр. Сливен. Завършва ФМФ на СУ „Климент Охридски“ през 1948 г. и от тогава до 1958 г. е асистент и научен сътрудник във Физическия институт при БАН. Кандидат е на химическите науки от 1958 г. а през 1959 г. – защитава докторска дисертация. Избран е за старши научен сътрудник през 1959 г., а през 1964 г. – за професор в

Института по физикохимия при БАН. От 1979 г. е член-кореспондент на БАН, а през 1989 г. е избран за академик. Директор е на ЦЛАФОП от основаването ѝ през 1967 г. до 1992 г., когато е избран за председател на БАН. На този пост остава до края на живота си – 1996 г.

Акад. Йордан Малиновски беше учен с широко международно признание. Неговите постижения са отразени в над 150 публикации, цитирани над 1000 пъти в световната литература, и на 24 авторски свидетелства, като за 5 от тях са издадени 33 патента. Той беше почетен член на Кралското дружество за фотографска наука на Великобритания; на Американското и на Японското дружество за фотографска наука и техника; на Европейската академия на науките, изкуствата и литературата; на Академията на Валония – Белгия, и др.

Носител е на множество национални и международни награди: медала „Карус“ на Германската академия за естествени науки; медала „Ливен Геверт“ – най-престижната награда на Американското дружество за фотографска наука и техника; 2 пъти награда за най-добра публикация на годината на американското списание за фотографска наука и техника; Димитровска награда; орден „Народна република България“ III ст.; орден „Кирил и Методий“ II ст.; Заслужил деятел на науката; медал „1300 години България“; медал „100 години Българска академия на науките“ и др. Дълги години е член на Международния комитет за фотографска наука, както и на редколегии на реномирани международни списания. Като изтъкнат учен беше канен и е изнасял основни пленарни доклади на всички международни конгреси в областта на фотографските процеси. Изнасял е лекции и поканени доклади в Белгия, Китай, Франция, ФРГ, ГДР, Япония, Великобритания, САЩ, СССР, Унгария, Холандия и др.

Акад. Малиновски беше не само ерудиран учен, но и човек с активна гражданска позиция. Честите пътувания в реномирани университети и научноизследователски лаборатории и контактите му с водещи световни фирми бяха предпоставка за самостоятелното му виждане за организацията на научните изследвания. „Няма българска наука, науката е световна, със световни критерии и изисквания. Науката не се дели на фундаментална и приложна – има наука и приложение на науката“ – това са водещите му идеи, които отстояваше.

Като председател на БАН акад. Малиновски неуморно и ползотворно работи за реформирането на Академията, свързано със същественото реструктуриране и осъвременяване на научната проблематика на академичните институти. Той вложи много усилия за демократизирането на БАН, за запазване на водещото ѝ място в научния живот на България и за утвърждаването на ролята на науката и учените за развитието на българското общество.

Ст.н.с. д-р Веселина Платиканова

**ЕВРОПЕЙСКАТА КОСМИЧЕСКА АГЕНЦИЯ
ПРЕДСТАВИ ЗА ПЪРВИ ПЪТ В БЪЛГАРИЯ
ПРОГРАМИТЕ СИ ЗА ПОДКРЕПА НА БИЗНЕСА**

Днес иновациите имат основен принос за растежа на икономиката. Космическият сектор е най-мощният източник на нови технологии, които носят реални ползи за живота на хората чрез създаването на продукти и услуги в областта на медицината, управлението на отпадъци, рециклирането на води, нови материали, нови източници на енергия, софтуер, хардуер, автоматизация и роботика и др.

Обхватът на тези приложения е наистина голям и затова Европейската космическа агенция (ЕКА) създаде специални програми за трансфер на космически технологии към бизнеса.

Тези програми и механизми на подкрепа на ЕКА бяха представени за първи път в България от Бруно Науле, мениджър на Мрежата на Европейските космически инкубатори на ЕКА, на специално организиран семинар, който се проведе на 5 юни 2008 г. в хотел „Лилия“, к-с „Златни пясъци“. Домакин на събитието беше Космическият инкубатор към Института за космически изследвания при БАН, който е и контактна точка за връзка с Офиса за трансфер на технологии на ЕКА в България. В семинара участваха 50 поканени малки и средни предприятия, а Агенцията за подпомагане на малки и средни предприятия представи пред бизнес аудиторията възможностите за подкрепа на бизнеса, които Оперативната програма „Конкурентоспособност“ предоставя.

*Проф. д-р Ставри Ставрев,
председател на Космическия инкубатор към ИКИ при БАН*

Култура на севернокарнобатските села – традиции и съвременност

Отговорен редактор *ст.н.с. д-р Маргарита Василева*,
Книгоиздателство ЗОГРАФ, Варна, 2008, 255 с.

Сборникът е посветен на паметта на един от видните представители на българската етнографска наука – проф. д-р Делчо Тодоров (1930–2006), създател и дългогодишен ръководител на секция „Етнография на съвременността“ и директор на Етнографския институт с музей при БАН (ЕИМ). Той поставя началото на системните изследвания на културата и историята на родния си Карнобатски край, като през 70-те години оглавява екип учени с цел събиране, документиране и представяне на богатите традиции на местното население. Теренните изследвания на етнографите от ЕИМ продължават и през 80-те години. В резултат на интердисциплинарните проучвания са публикувани 4 тома от поредицата „История и култура на Карнобатския край“ и един том от СБНУ „Народни песни от Карнобатския край“.

Сборникът е достойно продължение на делото на проф. Тодоров. Съдържа 14 доклада от проведената в Карнобат на 25–26 април 2008 г.

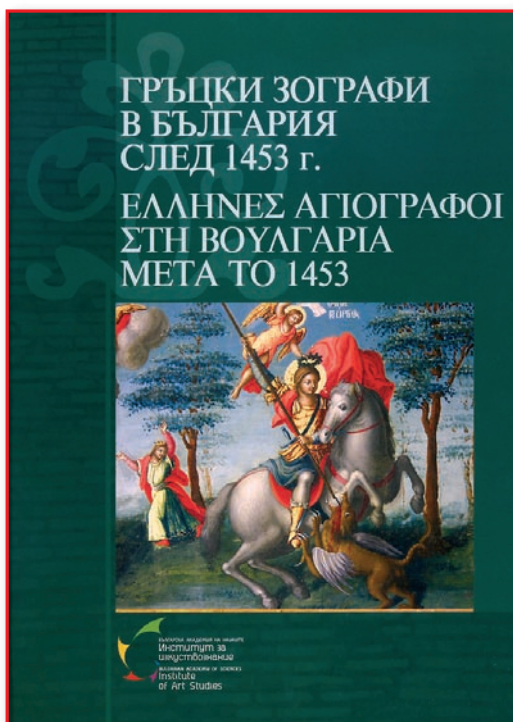
Национална научна конференция. Представените статии са резултат от съвместен проект на етнологии от ЕИМ при БАН и СУ „Св. Кл. Охридски“, музейни специалисти и краеведи, които провеждат теренни проучвания през лятото на 2006 г. в десет села от Карнобатския край. Членове на изследователския екип от ЕИМ са проф. дин Рачко Попов и ст.н.с. д-р Маргарита Василева (двама дългогодишни изследователи на Карнобатския край), н.с. д-р Г. Георгиев и докторантката В. Коцева. Учените проучват множество елементи от традиционната и съвременната култура на живеещите в тези села представители на групата от най-старото българско население в района – т.нар. загорци, носители на основните локални особености на народната култура.

Книгата респектира с богатите емпирични материали. Тя съдържа множество приложения, които онагледяват съдържанието на текстовете. Компетентно представените материали обогатяват научните познания за традиционната култура на загорците и представляват важен принос в изучаването на многостранните и динамични трансформации в българското общество през последните 20 години.

Н.с. / ст. д-р Иванка Петрова

Медиите в България и Гърция отразиха представянето на първото научно двуезично издание в историографията на двете страни

На 1 юли 2008 г. в Криптата на Храм-паметник „Св. Александър Невски“ се състоя премиерата на книгата „Гръцки зографи в България след 1453 г.“ от Емануел Мутафов, Иванка Гергова, Александър Куюмджиев, Елена Попова, Елена Генова и Димитриос Гонис. Сред гостите бяха видинският митрополит Дометиан, архимандрит Григорий, протосингел на Софийската света митрополия, Н.Пр. Данаи-Магдалини Куманак, посланик на Република Гърция в София (на снимката до нея в дясно е ст.н.с. дизк Александър Янакиев – директор на Института за изкуствознание при БАН), директорът на Дирекция по вероизповеданията проф. д-р Иван Желев, гости от СУ „Св. Климент Охридски“, ЦСВП „Проф. Иван Дуйчев“, НБКМ „Св. св. Кирил и Методий“, БАН, НБУ, НИМ, НХА, МВНР, дипломанти, журналисти от културни институции във Велико Търново и Пловдив, от университетите на Атина и Теса-

лия, Георгиос Какавас, директор на ХХ служба по опазване на византийските паметници в гр. Ипати, Гърция, от Византийския и християнски музей в Атина и др.

Книгата бе представена от ст.н.с. д-р Георги Геров, ст.н.с. дизк Александър Янакиев, Н.Пр. Данаи-Магдалини Куманак, чл.-кор. Елка Бакалова и н.с. д-р Емануел Мутафов. На присъстващите бяха раздадени 130 екземпляра от книгата, а събитието приключи с коктейл, спонсориран от пресслужбата на Гръцкото посолство в София.

Книгата е резултат от многогодишния труд на авторите, които са събрали и обработили огромен материал, част от който се публикува за първи път. Това е първото научно двуезично (на български и гръцки език) издание в едиционната практика на двете страни.

Луксозното издание е подготвено от Центъра за информационна и издателска дейност на Института за изкуствознание при БАН и е отпечатано от „Образование и наука“ ЕАД. Спонсори на изработването и отпечатването на книгата са Генералният секретариат по ко-

муникацията, Генералният секретариат по информацията, Посолството на Република Гърция в София и Организацията за промотиране на гръцката култура, Атина.

Репортажи от събитието излъчиха в късните си новини БНТ и Нова телевизия. Информация за него се съдържа в сайтовете на БТА, Агенция „Фокус“, снимки бяха поместени в „БГнес“, БНР и пр. Обширен репортаж бе излъчен и от Трета програма на гръцката национална телевизия „ЕТЗ“.

Н.с. д-р Емануел Мутафов

СЪОБЩЕНИЯ

Списание „Доклади на БАН“ с импакт фактор

Издание „Journal Citation Reports 2008“ на Thomson Reuters съобщи, че импакт фактора на списание „Comptes rendus de l'Académie bulgare des Sciences“ за 2007 година е 0,106.

С оглед възстановяването на импакт фактора на „Доклади на БАН“, загубен преди години, редколегията на списанието, подкрепена от ръководството на БАН и от Академично издателство „Проф. Марин Дринов“, положи усилия за подобряване на изданието. Списанието беше под наблюдение от „ISI Web of Knowledge“ за срок от две години, считано от януари 2007 г. Радостно е, че преди изтичането на този срок беше възстановен и определен импакт факторът на изданието. Значителни усилия за този успех положи и редакторът на „Доклади на БАН“ Р. Радославова.

За успеха вероятно допринесе и пълната on line версия на „Доклади на БАН“, която беше включена в интернет от началото на 2008 г. – <http://www.proceedings.bas.bg>. Тя беше създадена и се поддържа от Д. Данов от ЦЛСЗВ при БАН.

Акад. Тодор Николов, гл. редактор на „Доклади на БАН“

На 27 юни 2008 г. в Националния дворец на културата се състоя празничен фолклорен концерт, посветен на удостояването на проф. д-р Тимоти Райс,

директор на Музикалната академия „Херб Алперт“ при Калифорнийския университет в Лос Анджелис, с българския орден „Св. св. Кирил и Методий“ II степен. Концертът беше организиран от ст.н.с. д-р Венцислав Димов от Института за изкуствознание при БАН и Иван Варимезов, преподавател по българска фолклорна музика и художествен ръководител на Българския ансамбъл за народна музика в Калифорнийския университет в Лос Анджелис.

история. Той е автор на десетки студии и статии и на две монографични изследвания за българския фолклор.

Награждаването на проф. Райс е инициатива, подета от Института за изкуствознание. Дейността на проф. Райс, свързана с изследването и популяризирането на българската фолклорна музика, има 40-годишна

Ирена Стефанова

Материали за Информационния бюлетин изпращайте до ЦУ на БАН,
обща канцелария – София 1040, ул. „15 ноември“ № 1.

Необходимо е ръкописите да бъдат представени и на дискета на MS-WORD или по e-mail.

Редакционна колегия: *акад. Иван Юхновски, проф. Наум Якимов, гл. експерт Събин Текев*

Дигитални снимки: *Борис Тончев*; Компютърна обработка на илюстрации: *Сергей Янев*

Редактор: *Майя Зоева*; Худ. оформление: *Константин Жеков*; Коректор: *Мариана Видулова*

За справки и материали по електронна поща: *гл. експ. С. Текев*, ☎ 989-77-02, 989-84-46/вътр. 242

e-mail: sabin@eagle.cu.bas.bg

Публикуването на материали или на части от тях става само с разрешение на издателя. Всички други случаи водят до нарушаване на Закона за авторското право и сродните му права.

Броевете на Информационния бюлетин на БАН ще намерите в рубриката „Новини“ в сайта на БАН – www.bas.bg

Този проект е реализиран с финансовата подкрепа
на Министерството на културата

Георги П. Генов

Източният въпрос

Политическа и дипломатическа история. Част първа

Академично издателство „Проф. Марин Дринов“ пое инициативата за преиздаването на фундаменталното съчинение на Г. П. Генов „Източният въпрос (Политическа и дипломатическа история)“, част I и II, обнародвано през 1925 г. В този том е поместена част I, която третира темата от появата на Източния въпрос до Кримската война.

Трудът на Генов е фундаментално изследване с характер на истинска енциклопедия на Източния въпрос. Очевидно интересът на автора към тази тема не е случаен. Политическото понятие „Източен въпрос“, употребявано в дипломатията и дипломатическата история, означава нещо много сложно и объркано, така че трудно подлежи на изясняване. Точно така стоят нещата с крайно преплетените интереси между великите сили и освободителните движения в Османската империя в процеса на нейното разпадане през XIX и XX в. Г. П. Генов пише своята монография през годините на преживените национални катастрофи и непосредствено след тях. Чрез изследването си той се старее да откликне на обществен интерес относно причините за националните катастрофи, сполетели България. Неговото внимание съвсем основателно се насочва към Източния въпрос, в чиито сложни лабиринти се стреми да открие обяснението за преживените неблагоприятия.

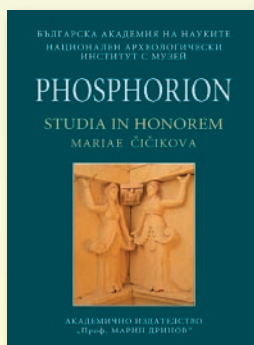
Второ издание, 2008
ISBN 978-954-322-267-4
306 стр.
Цена 10.00 лв.

Отговорен редактор Диана Гергова

PHOSPHORION

Studia in honorem Mariae Čičikova

Сборник в чест на 80-годишнината на Мария Чичикова

Сборникът се издава по повод юбилея на Мария Чичикова, един от изявените български археолози, занимаващи се с тракийското културно наследство. В него са включени изследвания на над 60 български и чужди археолози.

Първо издание, 2008
ISBN 978-954-322-250-6
664 стр.
Цена 24.00 лв.

Академично издателство „Проф. Марин Дринов“

1113 София, ул. „Акад. Георги Бончев“, бл. 6, тел.: (02) 872 09 22,
факс: (02) 870 40 54, www.baspres.com, e-mail: baspress@abv.bg

ЛОЗАНКА ПЕЙЧЕВА
Между Селото и Вселената
Старата фолклорна музика от Българиите в новите времена

КИРИЛ ПЪРВАН
НЕПОЗНАТИ СТРАНИ ОТ ИСТОРИЯТА БЪГАРСКИТЕ МЕ

СЪВРЕМЕНИ ПРОБЛЕМИ НА НАУКАТА
Академични лекции
Акад. Константин Косев
Послание на Мидхат до Бисмарк от януари 1871 г.

СЪВРЕМЕНИ ПРОБЛЕМИ НА НАУКАТА
Академични лекции
Акад. Константин Косев
Зад кулисите на Берлинския конгрес и родилните мъки на Третата българска държава

Списание на Българската академия на науките
Journal of the Bulgarian Academy of Sciences
КЪРВОКА 1/2007 VOLUME ГОДИНА CXX YEAR

ИЗТОЧНИЯТ ВЪПРОС
Политическа и дипломатическа история
Част първа

ФИЛОСОФИЯТА ПРЕЗ XXI век

АКАДЕМИЧНО ИЗДАТЕЛСТВО „ПРОФ. МАРИН ДРИНОВ“

АКАДЕМИЧНО ИЗДАТЕЛСТВО „ПРОФ. МАРИН ДРИНОВ“

Посетете нашите книжарници:

„Академична книга“

ул. „15 ноември“ № 1
(в сградата на ЦУ на БАН)
тел.: (02) 987 97 86

„Иван Евстр. Гешов“

ул. „Сердика“ № 4, тел.: (02) 986 09 10

Бизнес салон

ул. „Акад. Георги Бончев“, бл. 6
(в сградата на Издателството)
тел.: (02) 870 41 85

Академична книжарница – Пловдив

ул. „Филип Македонски“ № 29
тел.: (032) 642 533
e-mail: basbook_plovdiv@abv.bg

- *Многотомни издания*
- *Монографии*
- *Справочници*
- *Списания*
- *Научнопопулярна литература*
- *Учебни помагала за средните и висшите учебни заведения*